

1 **Vår tids oppgaver**

2 Noen påstår at verden ikke kan forandres. De sier at samfunnet vi lever i, er det eneste
3 mulige.

4 Vi vet at de tar feil.

5 Et samfunn hvor mennesker løser problemer i fellesskap er mulig. Klasseskiller kan
6 erstattes av rettferdig fordeling og mer demokrati. Kvinnediskriminering og
7 undertrykking kan erstattes med frihet for begge kjønn. Klimaendringene er
8 menneskeskapte, og kan stoppes av oss mennesker. Det er mulig å skape et samfunn der
9 mennesker og miljø settes foran profitt.

10 Et annet samfunn er ikke bare mulig. Det er nødvendig.

11 Derfor sosialisme.

12 Menneskeheten skaper sin egen historie. Derfor har vi også mulighet til å styre den
13 samfunnsmessige utviklingen. Utbytting, undertrykkelse, krig, nød, klimaendringer og
14 ødeleggelse av miljøet er alt sammen menneskeskapte fenomener som menneskene kan
15 fjerne. Men vi starter ikke med blanke ark, kapitalismen er det dominerende
16 samfunnssystemet. Det er mulig å skape en rettferdig og miljøvennlig verden, men det
17 forutsetter at det kapitalistiske systemet erstattes – nasjonalt og globalt – av et
18 demokratisk og bærekraftig behovsstyrt økonomisk system. Det er sosialisme.

19 På lik linje som kapitalismen er et undertrykkende system, er patriarkatet et system
20 som begrenser menneskers frihet. Dette systemet rammer begge kjønn, men kvinner er
21 fortsatt de som taper mest. Vi har kommet langt i kampen for likestilling, men har
22 fortsatt en vei å gå for å oppnå full frigjøring, uavhengig av kjønn. Derfor er SV et
23 feministisk parti.

24 I løpet av det siste århundret ble Norge et rikt land. Demokratisk kontroll over
25 naturressursene, oppbygging av velferdsstaten og kvinners deltakelse i arbeidslivet la
26 grunnlaget for en produktiv økonomi og stor velstandsøkning for folk flest. Innlagt vann
27 og strøm, kjøleskap og vaskemaskiner var framskritt som gjorde hverdagen til vanlige
28 folk enklere. Kamp mot klasseskillene førte til at folkehelsen ble bedre, levealderen økte,
29 utdanningsnivået gikk opp og fattigdommen ble redusert. Slik kunne stadig flere bidra
30 til produktivitetsveksten og velferden.

31 Flertallet av verdens befolkning har ikke hatt del i denne utviklingen. I store deler av
32 verden dominerer fortsatt fattigdom og nød. Verken ressursgrunnlaget eller klimaet
33 tåler kapitalismens forbruksjag. Skal vi skape en rettferdig verden, kan vi derfor ikke
34 nøye oss med å øke levestandarden for de fattigste. Det kreves en radikal omfordeling av

35 makt og ressurser og en ny økonomisk verdensorden der hensynet til naturens
36 tålegrense setter rammen for alle beslutninger i samfunnet.

37 Mens vestlige lands rikdom har økt kraftig de siste tiåra, har ikke livskvaliteten økt
38 tilsvarende. Over et visst nivå i rikdom og levestandard er det ikke lenger noen klar
39 sammenheng mellom økonomisk vekst og bedre folkehelse, lavere kriminalitet, mindre
40 fattigdom eller økt lykke. Samtidig har veksten bidratt til klimaendringer og tap av
41 naturmangfold. Vår tids store utfordring er ikke å tyne mest mulig økonomisk vekst ut
42 av mennesker og miljø. Vi må endre vår ressursbruk fra ”mer” til ”bedre”. Økonomisk
43 vekst må være bærekraftig.

44 SV vil mobilisere til innsats for fem store oppgaver:

45 **En økonomi som er økologisk bærekraftig**

46 Å løse klima- og miljøproblemene er, sammen med kampen mot global fattigdom, vår
47 tids største utfordring. En rettferdig verden er ikke mulig å oppnå uten økologisk
48 bærekraft. Samtidig er det bare tiltak som oppfattes som rimelige og rettferdige som kan
49 gi varige løsninger på klima- og miljøproblemene. For SV henger det røde og det grønne
50 derfor uløselig sammen.

51 Klimaproblemet er et tydelig eksempel på denne sammenhengen. Det er verdens
52 fattigste som rammes hardest av farlige klimaendringer. Derfor er det å stoppe
53 klimaendringene en forutsetning for å skape en mer rettferdig verden. Samtidig er det
54 umulig å skape enighet om nødvendige globale utslippsreduksjoner hvis ikke den rike
55 delen av verden tar sitt historiske ansvar for å ha skapt problemet. Klimarettferdighet
56 innebærer at alle land bidrar til å løse klimaproblemet ut ifra sitt historiske ansvar og
57 sin økonomiske kapasitet.

58
59 Som et rikt land har Norge et spesielt stort ansvar for å bygge et nullutslippssamfunn og
60 bevare naturmangfoldet. Hensynet til natur og miljø må gjennomsyre politikken, og gå
61 foran snevre økonomiske interesser i alle beslutninger. Økologisk bærekraft er både
62 nødvendig for miljøet og bra for norsk økonomi. Grønn teknologi vil bli en stor næring,
63 kunnskap og forskning vil være nyttige investeringer for hele samfunnet.

64 *Å omforme Norge til et økologisk bærekraftig samfunn raskt nok til at det bidrar til å løse*
65 *klimaproblemene er den første store oppgaven SV vil mobilisere til innsats for.*

66 **Et Norge som deler godene**

67 Det er grunnleggende rettferdig å dele godene, og det er nødvendig for å bekjempe
68 fattigdom og fjerne klasseforskjeller.

69 I nesten hele det forrige århundret gikk inntektsforskjellene i Norge ned. De siste
70 tiårene har dette snudd. Norsk arbeidsliv trues av sosial dumping og angrep på faglige
71 rettigheter. Det er uakseptabelt at mange er fattige i vårt land. Vi må bekjempe
72 klasseforskjellene ved å redusere inntektsforskjeller, stoppe sosial dumping, satse
73 systematisk på utdanning og utvikle velferden videre.

74 God helse, et godt utdanningstilbud, lav kriminalitet og få sosiale problemer er viktige
75 goder. Det oppnår vi bedre i samfunn med små forskjeller. Små forskjeller gir større tillit
76 mellom mennesker og muligheten til å bygge sterke fellesskap.

77 *Et Norge som deler godene er den andre store oppgaven SV vil mobilisere til innsats for.*

78 **Frihet for alle, ikke for de få**

79 Reell innflytelse på saker som angår oss, og frihet til å utfolde seg, er viktig for alle.

80 Frihet krever sterke rettigheter og et utvidet folkestyre, men også økonomisk og sosial
81 trygghet, som gir grunnlag for å velge. SV vil erstatte markedsrett med avgjørelser i
82 folkevalgte organer og utvikle et demokrati som ikke stopper ved inngangsdøra til
83 arbeidsplassen. Vi trenger et mer deltakende demokrati, med aktiv folkelig medvirkning
84 i viktige avgjørelser.

85 Alle typer av maktforhold må utfordres når frihet for alle er målet. Kjønnsmakten i
86 samfunnet må bekjempes for å oppnå frigjøring. Diskriminering på bakgrunn av
87 religion, seksuell orientering, etnisk bakgrunn eller funksjonshemming er
88 undertrykkende og opprettholder ufrihet. Et mangfoldig fellesskap styrker friheten,
89 ensretting svekker den.

90 *Bekjempelse av undertrykkende maktstrukturer og en gjennomgripende demokratisering
91 som sikrer alles frihet er den tredje store oppgaven SV vil mobilisere til innsats for.*

92 **Feminisme og et likestilt Norge**

93 SVs mål er et samfunn der kjønn ikke begrenser folks frihet. Alle mennesker skal ha like
94 muligheter uavhengig av kjønn, seksuell orientering eller kjønnsuttrykk. SV er et
95 feministisk parti. Det betyr at vi erkjenner at status, makt og ressurser er systematisk
96 skjevt fordelt mellom kvinner og menn - og at vi vil gjøre noe med det. Kvinner er
97 underrepresentert i maktposisjoner, eier mindre og tjener mindre enn menn. Det skyldes
98 maktstrukturer som holdes oppe av tradisjon, kultur og økonomi. Seksuell trakassering,
99 menns vold mot kvinner og skjønnetstyranni er problemer som i størst grad rammer
100 kvinner. Skal vi sikre full likestilling må vi ha som mål å fjerne de undertrykkende
101 maktstrukturene.

102 Det grunnleggende feministiske prinsippet om kvinners rett til å bestemme over eget liv
103 og egen kropp gjelder på tvers av alle kulturelle grenser. SV støtter kampen mot

104 kvinneundertrykking i alle kulturer. Vårt mål er et samfunn hvor alle kan leve ut sin
105 identitet, kjærlighet, seksualitet og sine kjønnsuttrykk basert på likeverd og samtykke
106 uten fare for å bli diskriminert eller trakassert. SV har siden partiet ble stiftet vært en
107 pådriver i kvinnekampen, og feminisme er en av partiets viktigste bærebjelker. En slik
108 frihet for alle er nødvendig for å utvikle et sosialistisk samfunn.

109 *Feminisme og det å sikre full kvinefrgjøring er derfor den fjerde store oppgaven SV
110 mobiliserer til kamp for.*

111 **Global rettferdighet**

112 For det store flertallet av land og mennesker vil høyere levestandard være grunnlaget
113 for et bedre liv. For at dette ikke skal føre til en økologisk katastrofe, trengs det en
114 radikal omfordeling av makt og ressurser på global basis. Innad i fattige land må det
115 skje en sosial utjamning for å sikre at velstandsvekst kan komme alle til gode. Globale
116 klimaproblemer må løses gjennom internasjonalt samarbeid og store kutt i
117 klimagassutslippene, mest i de rikeste landene.

118 Maktforholdene i internasjonal økonomi må endres til fordel for fattige land. En global
119 demokratisering må temme de store konsernene, og utbyttingen av fattige mennesker
120 må opphøre. Krig og konflikt må forebygges gjennom økonomisk utvikling og
121 fredsskapende arbeid.

122 *Å arbeide internasjonalt for en radikal omfordeling av makt og ressurser, for en mer*
123 *fredelig verden og å avverge klimakrisa er den femte store oppgaven SV vil mobilisere til*
124 *innsats for.*

125 Det er viktige oppgaver som ligger foran oss. Mer enn noen gang er det nødvendig å gjøre
126 grunnleggende samfunnsendringer for å sikre folks framtid. Det holder ikke med å
127 appellere til det gode i mennesket for å forandre samfunnet. Urettferdighet og
128 undertrykking bygger på reelle maktstrukturer og på organiseringen av samfunnet.

129 SV vet at en politikk for forandring – for rettferdighet, frihet og en løsning på klimakrisa
130 – ikke bare er nødvendig, men også mulig. Velkommen med i kampen for sosialisme.

1. Et Norge som deler godene

132 SV arbeider for et samfunn utan klasseforskjeller der den enkelte yter etter evne og får
133 etter behov. Slik er det ikke i dag. I Norge har vi gjort viktige framskritt for å redusere
134 forskjeller i makt og økonomi. Likevel er folks liv og framtidsmuligheter begrenset av
135 den ulike tilgangen på makt. Mindretallet eier mesteparten av samfunnets ressurser og
136 har stor innflytelse over sentrale beslutninger.

137 Motsetningen mellom arbeid og kapital er en grunnleggende motsetning i alle
138 kapitalistiske samfunn. Styrkeforholdet mellom arbeid og kapital varierer i ulike
139 samfunn og til ulike tider, og er avgjørende for hvordan samfunnet ser ut.
140 Kapitalkreftenes kompromissvilje og aksept av velferdsstaten har vært et resultat av en
141 sterk fag- og arbeiderbevegelse. Arbeiderklassen har gjennom gjensidig solidaritet og
142 organisert kamp oppnådd velstandsøkning, en sterk velferdsstat og økt makt i
143 samfunnet.

144 Kvinnebevegelsen, miljøbevegelsen og fredsbevegelsen har tilført kampen for
145 rettferdighet nye og viktige dimensjoner. Grupper med svake talerør og liten makt har
146 slåss fram rettigheter som sikrer større grad av like muligheter for alle.

147 En sterk venstreside og en sterk fagbevegelse har skapt den nordiske modellen. Kjernen
148 i den er et organisert arbeidsliv med en sterk fagbevegelse, små sosiale forskjeller og en
149 skattefinansiert universell velferdsstat.

150 Siden 1980-årene har kapitalkreftene i Norge og Europa vært på offensiven for å svekke
151 fagbevegelsens rettigheter og velferdsstaten. Fri flyt av kapital, deregulering av
152 økonomien og overføring av makt fra demokratisk valgte organer til markedet er drevet
153 igjennom uten bred debatt eller folkelig støtte.

154 Det pågår i dag en omfattende interessekamp. Det er en kamp om makt og om hvem som
155 skal kontrollere ressursene. Den sterke omfordelingen fra fellesskapet til private, og fra
156 arbeid til kapital, forrykker styrkeforholdet mellom samfunnsgruppene i Norge og i
157 verden. Maktforholdene i arbeidslivet er forskjøvet – fra fagbevegelse og demokratiske
158 organer til multinasjonale selskaper og finansinstitusjoner.

159 Resultatet av kapitalkreftenes offensiv er også synlig i offentlig sektor. Privatisering,
160 etablering av kunstige markeder og konkurranse, samt import av styringssystemer fra
161 privat sektor, har bidratt til å undergrave lønns- og arbeidsvilkår, og samtidig svekket
162 de offentlige tjenestenes kvalitet og mulighetene til å styre dem politisk.

163 Den demokratiske kontrollen av kapitalen er svekket, og resultatet er en
164 spekulasjonsøkonomi der et fåtall kan ta ut enorme gevinster, mens fellesskapet må ta
165 regningen når det går galt. Dette fører til økende uforutsigbarhet og sårbarhet i
166 økonomien, og bidrar til å skape omfattende kriser.

167 Globalt er det en sterk vekst i arbeiderklassen. I dette ligger det store muligheter for en
168 organisert fag- og arbeiderbevegelse til å gjenerobre makt og demokratisere samfunn og
169 arbeidsliv.

170 Det vi har oppnådd, er verdt å forsvare. Men det er skapt gjennom politisk kamp, og vil
171 bare forbedres med politisk kamp gjennom fagbevegelse, kvinnebevegelse,
172 miljøbevegelse, innbyggerinitiativ knyttet til viktige enkeltsaker og andre
173 interesseorganisasjoner som kjemper for sosiale rettigheter.

174 SV vil bruke sin posisjon til å drive fram politiske reformer som begrenser kapitalens
175 maktgrunnlag og som øker maktgrunnlaget for de sosiale bevegelsene og for vanlige folk.
176 Slik kan vi oppnå et Norge som deler godene.

177 **Kamp mot klasseforskjeller**

178 SV arbeider for at alle mennesker kan delta aktivt i styringa av samfunnet, og har
179 avgjørende makt over sine egne liv. Vi lever i et klassesamfunn, men klasseskiller kan
180 erstattes av rettferdig fordeling og mer demokrati. En trygg økonomi for den enkelte og
181 små forskjeller er en viktig forutsetning for den enkeltes frihet og mulighet til å utfolde
182 seg. Store klasseforskjeller skaper fattigdom, river ned tillit i samfunnet, er negativt for
183 folkehelsa, skaper sosiale problemer og bidrar til mer kriminalitet.

184 Avregulering og liberalisering av økonomien har de siste tiårene gitt økende sosiale
185 forskjeller i Norge og andre vestlige land, etter en lang periode med mindre forskjeller.
186 En viktig grunn er at arbeidstakernes andel av verdiskapingen har sunket, mens eiernes
187 andel har økt. Det må ses i sammenheng med økt konkurranse over landegrensene, der
188 lønn og arbeidstakernes rettigheter er blitt en viktig konkurransefaktor. EUs indre
189 marked har bidratt sterkt til dette.

190 Den økonomiske krisen i Europa rammer millioner av europeere som blir kastet ut av
191 hus og hjem og mister arbeidet. Den enorme arbeidsløsheten fører til stor konkurranse
192 om jobbene og stor forflytting av arbeidskraft mellom landegrensene.

193 Gjennom EØS-samarbeidet trues faglige rettigheter når arbeidsinnvandring skjer kun
194 på arbeidsgivernes premisser, og seriøst næringsliv taper i konkurransen mot useriøse
195 aktører. SV ønsker innvandret arbeidskraft velkommen, men mener
196 arbeidsinnvandringen må være underlagt reguleringer som sikrer norske lønns- og
197 arbeidsvilkår i Norge og hindrer utnyttelse. SV kan ikke akseptere en utvikling der
198 utenlandske arbeidere gjør de tyngste jobbene for lave lønninger.

199 De økonomiske forskjellene må reduseres gjennom arbeid og utdanningsmuligheter for
200 alle, sammen med mer innflytelse og større andel av verdiskapingen til arbeidsfolk.

201 Sosial dumping er allerede et problem i norsk arbeidsliv, og kan bli en større trussel
202 framover. De viktigste mottiltakene vil være å sikre flest mulig arbeid, sterke
203 fagforeninger, høyt nivå på de sosiale ytelsene, god offentlig velferd og et lovverk som
204 hindrer sosial dumping.

205 Skattesystemet må bidra til en mer rettferdig fordeling av samfunnets ressurser.
206 Personer med høy inntekt og formue må betale mer til fellesskapet enn i dag. Personer
207 med lave inntekter må få lavere skatt. Skatt er viktig for en direkte omfordeling, og for å
208 finansiere en universell velferdsstat som gir like muligheter uavhengig av økonomi og
209 bakgrunn. Fattigdom må bekjempes med universelle velferdsordninger, god fordeling og
210 en målrettet politikk overfor mennesker som faller utenfor.

211 Velferdsordninger må innrettes slik at de bidrar til inkludering, og ikke hindrer folk i å
212 ta utdanning eller delta i arbeidslivet.

213 **Demokratisk styring**

214 SV ønsker å regulere og styre markeder for å sikre en rettferdig fordeling av makt og
215 ressurser, unngå forurensning og legge grunnlag for den enkeltes frihet. Styring skjer
216 gjennom eierskap, lovregulering og med økonomiske virkemidler

217 Det skal være offentlig eierskap til naturressurser som gir betydelig grunnrente, og det
218 offentlige bør eie dominerende selskaper i markeder som er av avgjørende økonomisk
219 betydning for landet. Dette gjelder blant annet i finansmarkedet og i selskaper som
220 driver utvinning av de viktigste norske naturressursene. Det skal være offentlig
221 eierskap til infrastruktur av kritisk betydning, som for eksempel infrastruktur knyttet
222 til samferdsel og energiforsyning, for å sikre en demokratisk og best mulig utbygging og
223 drift av samfunnet.

224 Historien har vist at uregulerte finansmarkeder fører til økonomiske kriser og gjør
225 demokratisk styring vanskeligere. Konkurransen innen bank- og finanssektoren har
226 skapt spekulasjonsbobler og lånefinansiert overforbruk. Finanssektoren må endres til
227 først og fremst å ivareta sin kjerneoppgave, som er å skaffe kapital til realøkonomien. SV
228 vil arbeide nasjonalt og internasjonalt for en sterkere regulering av finanssektoren. Det
229 bør være strenge begrensninger på hvor dominerende posisjon et selskap kan ha, og
230 klare retningslinjer for hvordan dominerende posisjoner eller konkurser skal håndteres.

231 Retten til et hjem er grunnleggende. Det norske boligmarkedet er blant de minst
232 regulerte i Europa. SV vil ha et mer regulert boligmarked med større innslag av ikke-
233 kommersielle utleieboliger, mer stabile boligpriser, mindre forskjellsbehandling av
234 boligeiere og boligleiere, og bedre tilbud til bostedsløse.

235 **Et godt arbeidsliv**

236 Retten til arbeid er en grunnleggende menneskerett. Arbeidsløshet er sløsing med
237 samfunnets viktigste ressurs.

238 I et kapitalistisk samfunn er arbeid en vare som kan kjøpes og selges, der tilbud og
239 etterspørsel styrer prisen. Arbeidsløshet innebærer at kapitaleierne kan presse ned
240 lønninger og tilegne seg større deler av verdien som arbeidet skaper. SV arbeider for full
241 sysselsetting og demokratiske arbeidsplasser der merverdien av arbeidet i størst mulig
242 grad tilfaller fellesskapet og de som arbeider.

243 Styrkeforholdet mellom arbeidstakere og arbeidsgivere er avgjørende for hvorvidt
244 forskjellene i samfunnet økes eller reduseres, og for hvordan velferdsstaten utvikles. Et
245 organisert arbeidsliv og en sterk fagbevegelse er grunnpilarer i den norske og nordiske
246 arbeidslivsmodellen. Denne modellen er resultat av et kompromiss mellom
247 arbeidstakere og kapitaleiere. Svekket fagbevegelsen, trues grunnlaget for dette
248 kompromisset. SV er et parti for arbeiderklassen. Derfor kjemper vi konsekvent for
249 utvidede rettigheter og mer makt til arbeidere på bekostning av kapitaleierne.

250 I den norske modellen for lønnsdannelse har arbeidslivets parter en selvstendig rolle
251 gjennom frie og sentrale forhandlinger. Det er viktig at denne modellen forsvares og
252 utvikles slik at også målene om likelønn og en god lønnsutvikling i offentlig sektor
253 ivaretas.

254 Omfattende sosial dumping er en trussel mot lønnsnivå og faglige rettigheter, men også
255 mot sentrale deler av velferdsstaten. Det samme er økende bruk av vikarer og andre
256 typer midlertidige ansettelser. SV vil derfor styrke fagbevegelsens mulighet til å
257 bekjempe sosial dumping.

258 Arbeidstakerne må få en større andel av produktivitetsveksten. SV vil arbeide for at en
259 større del av denne tas ut som kortere arbeidstid og betalt utdanning.

260 SV mener at alle skal ha lovfestet rett til heltidsstilling. SV vil arbeide for et
261 inkluderende arbeidsliv, hvor forholdene legges best mulig til rette for eldre
262 arbeidstakere, arbeidstakere med ulike helsemessige problemer og mennesker med
263 funksjonsnedsettelse.

264 SV vil forsvare og utvide streikeretten. Muligheten til omfattende inngrep i streikeretten
265 ved for eksempel bruk av tvungen lønnsnemnd må avskaffes. Myndighetenes behov for å
266 beskytte vitale samfunnsinteresser må ivaretas på måter som ikke begrenser
267 muligheten til arbeidskamp.

268 **En sterk velferdsstat**

269 I Norge har vi valgt å løse viktige velferdsoppgaver i fellesskap. SV vil videreutvikle en
270 modell som sikrer at alle har tilgang til utdanning, helsebehandling og omsorg
271 uavhengig av inntekt. Dette er viktig fordelingspolitikk, men det er også en viktig
272 forutsetning for verdiskaping. Velferdsstatens framtid er uløselig knyttet til kampen for
273 små økonomiske forskjeller, et organisert arbeidsliv og sentrale lønnsoppgjør.

274 Et utjevne folketrygdsystem skal være velferdsstatens grunnmur. Velferdsstaten
275 skal gi skole, barnehage, helsetjenester og omsorg av god kvalitet til alle. I tillegg er det
276 nødvendig med målrettede ordninger for grupper med fysiske, psykiske eller sosiale
277 utfordringer. Velferdstjenester og helsetjenester skal i all hovedsak være finansiert
278 gjennom skattesystemet. Offentlig utdanning skal være gratis. På sikt skal dette også
279 gjelde barnehager. SV mener at vi som samfunn er tjent med å betale det det koster å
280 bevare velferdsstaten. Å løse oppgaver i fellesskap gir oss bedre og billigere tjenester enn

281 om de skulle håndteres av den enkelte. SV vil ha et skatte- og avgiftsnivå som kan
282 finansiere en god velferdsstat.

283 Velferdsstaten må ta utgangspunkt i tidlig innsats. Barnehage, skole og
284 skolefritidsordning er sentrale institusjoner for å sikre et godt grunnlag gjennom
285 mestring og kunnskap. Tidlig innsats betyr å forebygge framfor å reparere. Denne
286 tankegangen må styrkes innen helsevesenet, men også i barnevern og de sosialfaglige
287 tjenestene. På sikt er tidlig innsats det mest effektive tiltaket for å hindre frafall i skolen
288 og for å bekjempe sosiale problemer. Innsatsen for ikkevoldelig konflikthåndtering må
289 styrkes betydelig.

290 Velferdsstaten må også ta utgangspunkt i vårt behov for trygghet. Pensjonssystemet
291 skal gi mulighet for en verdig avgang fra arbeidslivet og en trygg alderdom.
292 Trygdesystemet skal gi inntektssikring ved arbeidsledighet, sykdom, funksjonshemming
293 og ulykker. Gode og tilpassede tilbud må være tilgjengelig for alle eldre.

294 Utvikling av tverrfaglig samhandling mellom ulike tjenester i velferdsstaten for å
295 redusere byråkrati, forbedre kvaliteten på tjenestene og gjøre det enklere å tilpasse
296 tjenestene til menneskers ulike behov, er en viktig utfordring.

297 Det er et offentlig ansvar å sørge for velferd for alle. Større innslag av private tilbydere
298 av velferdstjenester bidrar til å undergrave dette ansvaret, og svekker den demokratiske
299 styringen av tilbudet. SV vil satse på, utvide og utvikle velferdsstaten. Det offentlige må
300 ta finansieringsansvaret for velferdstilbudet, inkludert rehabilitering og tannhelse.
301 Samtidig må velferdsstaten romme et større mangfold av tilbud. SV vil satse
302 systematisk på å styrke ansattes medbestemmelse i utviklingen av velferdsstaten.
303 Medvirkning fra brukergrupper, foresatte og pårørende trengs også for å utvikle gode
304 tjenestetilbud. SV vil gi større makt til dem som er direkte involvert i, og berørt av,
305 velferdstjenestene.

306 Privatisering kan true oppslutningen om, kvaliteten på og kompetansen i velferdsstaten.
307 De ansatte innen velferd må få ha fokus på å gi mottakerne best mulige tjenester, ikke
308 på å skape overskudd for sin arbeidsgiver. SV går derfor mot konkurranseutsetting og
309 privatisering av offentlige tjenester.

310 Ideelle organisasjoner utgjør i dag en viktig og nødvendig del av velferdstilbudet. SV
311 arbeider for langsiktige og stabile vilkår for ideelle aktører, og er imot at kommersielle
312 tilbud får etablere seg på deres bekostning.

313 SV er mot markedsretting av offentlig sektor og ønsker ikke at modeller for kjøp og salg
314 av varer tas i bruk på arbeid med mennesker. Vi må tvert imot bygge velferd på tillit til
315 de ansatte og respekt for den enkelte. Kunstige markeder i offentlig sektor forhindrer
316 helhetstenking, forutsigbarhet og samarbeid, og skaper uproduktivt kontrollbyråkrati.

317 Alle viktige velferdstjenester, også sykehus, må være tilgjengelig så nært folk som mulig.
318 Dette må samtidig veies mot hensynet til rekruttering og robuste fagmiljøer. SV ønsker

319 en sterkere demokratisk styring av finansiering, innhold og geografisk plassering av
320 sentrale velferdstjenester, og et klart politisk ansvar for prioriteringene som gjøres.

321

2. Frihet for alle, ikke for de få

322 Vår mulighet til å bestemme over egne liv og delta i samfunnet er det som gjør oss fri.

323 Markedskreftenes dominans på stadig flere arenaer gjør oss mindre fri. SV vil
324 motarbeide en kommersialisering av alle sider av folks liv. Et mangfoldig samfunn der
325 mennesker har politiske og sosiale rettigheter og ikke opplever diskriminering, gir frihet
326 til flere. SV vil derfor utvide demokratiet og la folkestyre erstatte markedsmakt.

327 **Demokrati og rettigheter**

328 Brede og sterke folkelige bevegelser kjempet utover i det forrige århundret gradvis fram
329 en rekke demokratiske rettigheter og institusjoner. Å forsvare, styrke og videreutvikle
330 det levende og brede folkestyret er en av venstresidens viktigste oppgaver i vårt
331 århundre.

332 Internasjonalt går utviklingen i retning av at flere land avvikler diktaturer, og at
333 demokratiske institusjoner og rettigheter utvides. Samtidig ser vi at land utvikler seg
334 økonomisk uten å utvikle et godt demokrati. Globale selskapers makt begrenser lands
335 handlefrihet, og politisk styring med produksjon av varer og tjenester på en del områder
336 reduseres. Mange viktige samfunnsavgjørelser fattes i lukkede rom hvor de som
337 avgjørelsene angår, ikke har noen stemme, for eksempel på grunn av privatisering.
338 Dette bidrar til en avmakt som kan svekke folks tiltro til de demokratiske institusjonene
339 og partipolitikken.

340 En profesjonalisering av politikken kan øke avstanden mellom folk flest og det politiske
341 systemet. Samtidig opplever vi på mange områder en økende politisk deltakelse og
342 aktivitet utenom de tradisjonelle partipolitiske kanalene, både nasjonalt og
343 internasjonalt.

344 SV vil være garantisten for det grunnleggende prinsippet om frie og hemmelige valg med
345 allmenn stemmerett. Vi vil kompromissløst forsvare og styrke ytringsfriheten,
346 organisasjonsfriheten og religionsfriheten, som er viktige forutsetninger for reelt
347 demokrati.

348 I et demokrati kan ikke viktige samfunnsposisjoner gå i arv. SV vil derfor avskaffe
349 monarkiet og innføre republikk som styringsform i Norge.

350 SV vil gjøre det lettere for personer med lovlig opphold i Norge å få stemmerett. Mange
351 unge med kunnskaper og politisk engasjement får ikke sjansen til politisk påvirkning,
352 derfor vil SV senke stemmerettsalderen og sikre ungdomsorganisasjoner innflytelse. SV
353 vil arbeide for målrettede tiltak mot underrepresentasjon av kvinner og etniske
354 minoriteter, og herunder øke bruken av kvotering.

355 Økt rettighetsfesting har vært viktig for utsatte grupper og som utvidelse av
356 velferdsstaten. Når rettighetsfesting kombineres med begrensede ressurser, omfattende

357 byråkrati eller kunstige markeder, stilles det omfattende krav til folk som vil bruke sine
358 rettigheter. Lovfesting sikrer individets rettigheter gjennom å redusere folkevalgtes og
359 fagfolks makt, men det gir samtidig folkevalgte og eksperter tilsvarende mulighet til å
360 fraskrive seg ansvaret for enkeltmenneskers skjebne. Rettighetsfesting uten
361 fullfinansiering bidrar også til at lokaldemokratiet svekkes, fordi det binder opp
362 kommunenes frie budsjettmidler. SV vil balansere dette gjennom å fullfinansiere de
363 rettigheter som vedtas, tilstrebe universelle løsninger og ivareta demokratiet gjennom å
364 begrense bruken av detaljert rettighetslovgivning.

365 En fri samfunnsdebatt er demokratiets livsnerve. SV vil derfor forsvare og styrke
366 ytringsfrihetens kår. Forsvar for ytringsfriheten må imidlertid ikke forveksles med et
367 forsvar for meningsinnholdet. SV vil bekjempe eierkonsentrasjon i media for å sikre gode
368 kår for ytringsfrihet. SV vil styrke ansattes rett til å uttale seg offentlig om saker som
369 angår arbeidsplassen, og vil bekjempe alle forsøk på å innskrenke arbeidstakernes
370 ytringsfrihet.

371 Samene er Norges urfolk og har sine rettigheter nedfelt i ILO-konvensjonen og FN-
372 erklæringen om urfolk. Det norske samfunnet må sikre samenes rett til å bevare og
373 videreutvikle sitt språk, sin kultur og sine næringer, blant annet ved å styrke
374 Sametinget. Også Norges fem nasjonale minoriteter – jøder, kvener, rom, romani og
375 skogfinner – har en særegen historie og kultur de må gis rom til å bevare og
376 videreutvikle.

377 **Deltakelse**

378 Fagorganisering er den viktigste strategien for å utvide vanlige folks økonomiske makt.
379 Kapitalens internasjonalisering må møtes med en internasjonal arbeidssolidaritet. Vi
380 må også utvikle nye økonomiske styringsredskaper, styrke eksisterende
381 styringsordninger og utvide offentlig eierskap.

382 SV vil utvikle den tredje sektor i norsk økonomi og næringsliv, basert på samvirke og
383 bedrifter eid av de ansatte. Demokrati på arbeidsplassen vil gi større innflytelse over
384 arbeidshverdagen, stimulere til å finne mer effektive løsninger og gi mer fokus på trygge
385 arbeidsplasser enn børsverdien i selskaper.

386 En styrking av vårt representative demokrati kan bare skje gjennom at avstanden
387 mellom folk og elite reduseres. Det er viktig å sikre høy valgdeltagelse i alle lag av
388 befolkningen. Åpenhet og informasjon er en forutsetning for aktiv deltagelse og
389 muligheten for å påvirke politiske prosesser. SV vil arbeide for økt bruk av direkte
390 demokrati, som folkeavstemninger og deltakende budsjettprosesser, for å gjøre folk flest
391 til aktive og ansvarlige deltagere, ikke bare passive tilskuere til den politiske prosessen.
392 SV vil slik arbeide for et sosialistisk folkestyre med utjevning av makt og eiendom.

393 **Personvern**

394 Personvern er rett til privatliv, hemmeligheter, integritet, selvutfoldelse og autonomi.
395 Disse rettighetene sikrer at vi ikke mistenkeliggjøres unødige og muliggjør åpen politisk

396 diskusjon. Personvernet er en grunnstein i et demokratisk samfunn og bidrar til
397 personlig frihet.

398 De viktigste tjenestetilbyderne på Internett samler inn enorme mengder bruksdata som
399 blant annet brukes til målrettet reklame og markedsføring. Mengden data om
400 enkeltindivider gir selskapene som driver tjenestene stor makt. Samtidig har stater tatt
401 i bruk masseovervåking og innført regelverk som gir myndighetene innsyn i
402 personopplysninger samlet inn av private selskaper.

403 SV er mot masseovervåking. Personvern er en rettighet som står over myndigheters og
404 private selskapers ønske om kontroll.

405 SV vil kjempe for at Norge skal ha et strengt regelverk for personvern basert på
406 prinsippet om den enkeltes eiendomsrett til opplysninger om seg selv. Norske
407 myndigheter må arbeide internasjonalt for strengere regelverk for beskyttelse av
408 personopplysninger. Norge bør stille teknisk infrastruktur til rådighet for at grupper
409 som opplever politisk overvåking fra eget regime.

410 **Kultur**

411 Kultur gjør samfunnet rikere og gir menneskene bedre muligheter til å utvikle sine
412 egne, skapende evner. Kultur har en sterk egenverdi og bidrar til bedre helse,
413 livskvalitet, utdanning, næringsutvikling og fred. Ikke minst kan kultur utfordre
414 etablerte sannheter og sprengre grensene for hva som er normalt og akseptert.

415 Et hovedmål med kulturpolitikken må være å sikre alle mennesker tilgang til et
416 mangfoldig kulturtilbud. SV vil bekjempe en utvikling der kommersialisering på
417 kulturfeltet innsnevrer dette mangfoldet. Alle må gis mulighet til å oppleve kunstformer
418 der de bor. Dette er en særlig utfordring for skolen og kunstinstitusjonene. I skolen må
419 alle få muligheten til selv å arbeide med kunstneriske og estetiske uttrykk. Kulturskolen
420 må bli et gratis tilbud til alle barn og unge.

421 SV vil arbeide for et inkluderende kulturliv hvor det er rom for både ”høyt” og ”lavt”, for
422 profesjonelle og amatører. Vi vil motarbeide maktkonsentrasjon i kulturlivet gjennom en
423 bred og mangfoldig kulturpolitikk.

424 Aktive og kvalifiserte kunstnere må kunne leve av sin kunst og ha arbeidsvilkår som
425 gjør dem i stand til å skape kunst og kultur av høy kvalitet. Engasjementet som kommer
426 til uttrykk gjennom ildsjeler i lokale lag og foreninger, bidrar til å bygge demokratiet og
427 til å motvirke sosiale forskjeller. SV vil sikre gode rammevilkår for organisert og
428 uorganisert frivillig aktivitet.

429 Likestilling mellom målformene nynorsk og bokmål er et viktig prinsipp. I språk- og
430 litteraturpolitikken skal det offentlige sørge for at de offisielle språkene bokmål,
431 nynorsk, samisk og tegnspråk utvikles gjennom at det skapes og formidles rik og variert
432 skjønnlitteratur og sakprosa. Bibliotekene skal være gratis og tilgjengelige for alle. I
433 mediepolitikken er det særlig viktig å sikre kvalitet og mangfold.

434 Kulturminnevernspolitikken skal sørge for samfunnets felles hukommelse. SV vil ha en
435 friluftslivs- og idrettspolitik som både stimulerer til masseaktivitet og idrett på
436 toppnivå. Kvinneidrett må prioriteres og verdsettes på lik linje som mannsidrett.

437 **Migrasjon og mangfold**

438 SV arbeider for et inkluderende samfunn der mangfold er grobunn for personlig og
439 samfunnsmessig utvikling. SV mener at vi som samfunn har en plikt til å ta imot
440 mennesker med beskyttelsesbehov og til å arbeide internasjonalt for å styrke
441 rettighetene til mennesker på flukt. SV er et antirasistisk parti. Vi vil aktivt bekjempe
442 rasisme, diskriminering og fremmedfrykt i samfunnet.

443 Migrasjon har vært en like selvsagt del av menneskenes historie som det å være bofast.
444 Også norsk historie viser dette. Tidligere har en stor andel av vår befolkning utvandret
445 til USA på jakt etter et bedre liv. Nå er det Norge som, i kraft av å være et rikt og trygt
446 land, har tiltrukket seg mennesker som ønsker arbeid eller beskyttelse.

447 Migrasjon kan skje frivillig, som oftest økonomisk motivert, eller tvunget, for eksempel
448 som følge av sult, krig eller menneskehandel. Det er gode grunner til å anta at den
449 globale migrasjonen vil øke, på grunn av fattigdom, økologiske katastrofer, voldelige
450 konflikter og befolkningsvekst.

451 Norge må føre en human og solidarisk flyktning- og asylpolitikk. Vi ønsker en liberal og
452 regulert innvandring til Norge.

453 Behovet for arbeidskraft kommer til å øke i framtiden, ikke minst i offentlig sektor. Også
454 innvandring vil være nødvendig for å dekke behovet for arbeidskraft i framtiden.

455 Mennesker med innvandrerbakgrunn, urbefolkning og nasjonale minoriteter gjør Norge
456 til et flerkulturelt samfunn. Mennesker med bakgrunn i ulike kulturer lever sammen og
457 påvirker hverandres liv. Mangfoldet i det flerkulturelle samfunnet er et gode. Det gjør
458 samfunnet rikere på kunnskap, språk, kulturuttrykk, meninger og livssyn.

459 I det flerkulturelle samfunnet må det være rom for store forskjeller i levemåte, kultur og
460 religion.

461 Men skal et slikt samfunn fungere, må det også finnes et sett med felles rettigheter og
462 plikter i bunn. SV vil bygge det flerkulturelle samfunnet på demokrati, likestilling,
463 menneskerettigheter, ytringsfrihet og sosial utjamning. Vår kamp for likestilling
464 innebærer en støtte til individer og minoriteter som ønsker likebehandling og forståelse
465 for sin kultur, men også at vi aldri kan godta kulturelle eller religiøse unnskyldninger
466 for diskriminering eller for å begrense den enkeltes frihet.

467 I en global verden blir det mer og mer vanlig at mennesker har flere tilhørigheter. Det
468 trenger ikke å gjøre folk til mindre lojale borgere av Norge. Vårt fellesskap skal ha rom
469 for mange måter å være norsk på.

470 I et samfunn med stort livssynsmangfold må staten være livssynsnøytral. SV arbeider
471 for en sekulær stat. Et slikt samfunn krever imidlertid at livssynsfriheten er sterk.
472 Gjennom prinsippet om en tolerant sekularisme vil vi arbeide for respekt for
473 enkeltmenneskets rett til å tro, samtidig som fellesinstitusjonene i samfunnet er
474 livssynsnøytrale. SV vil derfor avskaffe statskirkeordningen og sikre at offentlige
475 institusjoner er livssynsnøytrale, samtidig som de enkelte trossamfunn får frihet og
476 mulighet til å drive sin virksomhet.

477 Inkludering handler om at alle som bor i Norge skal ha like muligheter og plikter til å
478 bidra og til å delta i fellesskapet. Inkludering er en toveis prosess. Både storsamfunnet
479 og minoritetene må tilpasse seg. Innvandrerbefolkningen i Norge har generelt lavere
480 utdanning og lavere inntekt, og rammes oftere av arbeidsledighet enn befolkningen som
481 helhet. En politikk for arbeid til alle og mindre klasseforskjeller er derfor det viktigste
482 bidraget til bedre inkludering. Arbeid og språkkunnskaper henger nøye sammen og er
483 nøkkelen til et liv som aktiv deltaker i samfunnet.

3. En økologisk berekraftig økonomi

485 SVs mål er et økologisk, økonomisk og sosialt berekraftig samfunn. Det er et samfunn
486 der makt og ressurser er rettferdig fordelt, og der naturen ikke overbelastes. Det er fullt
487 mulig å skape et slikt samfunn, men det krever dyptgripende endringer i måten vi
488 organiserer økonomien på.

489 Høyresidens markedsliberalisme kan ikke løse klimakrisa eller fjerne den globale
490 urettferdigheten. Naturens bæreevne må ligge til grunn for alle beslutninger om vi skal
491 kutte klimagassutslippene, skadene av klimakrisa og skape en rettferdig verden.

492 For å få til dette vil SV se alle deler av politikken i sammenheng. Beslutninger innen
493 energisektoren, samferdsel, arealplanlegging, næringsvirksomhet, landbruk, bistand og
494 utenrikspolitikk vil alle ha stor betydning for å nå et slikt samfunn.

495 Folks kunnskap og arbeidskraft er det viktigste for å skape en slik økonomi. Samfunnet
496 må derfor investere i utdanning, forskning og utvikling av miljøvennlig teknologi.

497 **Et miljøvennlig Norge**

498 Norge er et land med store fornybare energiresurser, høy kompetanse og stor rikdom.
499 Disse forutsetningene for å skape et miljøvennlig samfunn gjør at vi har et særlig ansvar
500 for å være et foregangsland i miljøpolitikken. Derfor mener SV at samfunnet skal
501 organiseres etter noen grunnleggende miljøprinsipper:

- 502 • Prinsippet om *bærekraftig utvikling* gir vår generasjon ansvar for å gi kommende
503 generasjoner like god tilgang til natur og miljøressurser som vi selv har.
- 504 • *Føre-var-prinsippet* sier at tvilen skal komme naturen til gode når
505 miljøkonsekvensene av et tiltak er usikkert, og at mangel på kunnskap ikke skal
506 hindre tiltak for å redde truet natur.
- 507 • Prinsippet om at *forurenseren skal betale* for miljøødeleggelsene betyr at
508 miljøkostnadene tas hensyn til i alle beslutninger.
- 509 • Prinsippet om *samlet belastning* betyr at inngrep i naturen ikke skal vurderes
510 isolert, men ut i fra tilstanden til og den totale belastningen for økosystemet.
- 511 • Prinsippet om bruk av *best tilgjengelig teknologi* er viktig for at ny miljøvennlig
512 teknologi skal tas i bruk så raskt som mulig.

513 Klimaendringene er vårt største miljøproblem, og Norge må gå foran og vise at det er
514 mulig å lage et klimavennlig samfunn. Den vestlige verden har et energiforbruk høyt
515 over den fattige delen av verden. Redusert energiforbruk er derfor viktig både i et globalt
516 solidaritetsperspektiv og for å nå våre klimamålsetninger. Energibruken må også bli
517 mer effektiv. Energiøkonomisering vil redusere behovet for energi og sammen med en
518 overgang til fornybare energikilder vil dette gi lavere utslipp av klimagasser og spare
519 naturen for unødvendige inngrep.

520 For å løse mange miljøproblemer er det nødvendig at det miljøskadelige forbruket
521 reduseres. I Norge i dag forbruker vi en langt større andel av ikke-fornybare ressurser
522 enn vår andel tilsier om ressursene fordeles rettferdig i verden. Derfor må vi forbruket
523 dreies fra ikke-fornybare til fornybare og fossilfrie ressurser. Det er også nødvendig at
524 forbruket vårt ikke forårsaker andre miljøproblemer eller går på bekostning av
525 grunnleggende arbeids- og menneskerettigheter. SV vil prioritere utvikling av ny
526 teknologi som øker produktiviteten og bedrer ressursutnyttelsen, og sørge for at vi
527 gjenvinner og gjenbraker mest mulig materialer og energi.

528 Vi må legge om fra fossil til fornybar energi, redusere transport og gjøre den mer
529 miljøvennlig. SV skal føre en energipolitikk som både bidrar til å gjøre Norge om til et
530 nullutslippssamfunn og gjennom energiutveksling med våre naboland bidra til å erstatte
531 fossil energibruk. Et framtidrettet næringsliv basert på klimavennlig produksjon må
532 erstatte olje- og gassutvinning, og fangst og lagring av CO2 må tas i bruk der fossil
533 energi fremdeles skal brukes i stor skala. Slik kan vi utnytte norske ressurser og skape
534 arbeidsplasser uten å komme i konflikt med miljøet. SV er mot atomkraft på grunn av
535 risikoen for ulykker med potensielt svært store skadevirkninger og et uløst problem med
536 atomavfall. I prosessen med å produsere atomkraft dannes også stoffer som kan brukes
537 til å produsere atomvåpen. SV ser derfor kamp mot atomkraft og atomvåpen som to
538 sider av samme sak.

539 Norge har et rikt og særegent naturmangfold som vi har et internasjonalt ansvar for å ta
540 vare på. SV vil sikre at truede arter og naturtyper gis vern eller tilstrekkelig beskyttelse.
541 Vi vil opprettholde og verne natur- og kulturlandskap, og styrke allemannsretten og
542 allmennhetens interesser. Samtidig vil vi legge til rette for at alle kan utøve friluftsliv og
543 bruke naturen, også som grunnlag for verdiskaping. Verden står ovenfor et dramatisk
544 tap av naturmangfold og matjord. I dag trues naturmangfoldet særlig av utbygging og
545 omlegging av arealbruk. SV vil derfor stanse inngrep som medfører store negative
546 konsekvenser for naturmangfoldet eller store tap av inngrepsfrie naturområder.

547 Utslipp av farlige miljøgifter og kjemikalier som skader helse og miljø må stanses. SV vil
548 stanse utslippene av ikke-nedbrytbare miljøgifter og begrense luftforurensingen særlig i
549 utsatte områder. Avfall er ressurser på avveie og skal så langt det er mulig gå til
550 materialgjenvinning og energigjenvinning.

551 Politikken ansvar må være å sikre løsninger på miljøproblemene som oppfattes som
552 rimelige og rettferdige, slik at folk slutter opp og tar rollen som pådrivere for et
553 bærekraftig nullutslippssamfunn. Det skal være lett og lurt å velge miljøvennlig.

554 En overordnet areal- og transportplanlegging er avgjørende for å skape et mer
555 miljøvennlig samfunn. Det er transportpolitikken som avgjør om vi klarer å skape byer
556 med gode og trygge bomiljøer, og transportvalgene for fremtiden styrer mye av
557 mulighetene for å redusere klimautslippene. SV mener at kollektivtransporten skal være
558 ryggraden i transportsystemet.

559 **Framtidsrettet næringsliv for hele landet**

560 Næringspolitikken skal bidra til produksjon av nødvendige varer og tjenester. SV vil ha
561 et miljøvennlig næringsliv som skaper arbeidsplasser over hele landet. Næringslivet skal
562 være variert og basert på kunnskap og lokale forutsetninger. Sentralisering og
563 maktkonsentrasjon skal aktivt motvirkes. Et slikt næringsliv legger grunnlaget for
564 bærekraftig ressursbruk og god fordeling av makt og inntekter. Dette er avgjørende
565 veivalg for samfunnet som ikke kan overlates til markedskreftene.

566 Et næringsliv basert på kvalitet, kompetanse, produktivitet og nytenkning er mer robust
567 enn et næringsliv som bare konkurrerer på pris. Engasjerte og kompetente
568 arbeidstakere er nødvendige for framtidens arbeidsplasser. God næringspolitikk betyr
569 satsing på forskning, kompetanse og innovasjon. SVs næringspolitikk er basert på fire
570 prinsipper:

- 571 • *Produksjon fremfor spekulasjon:* Nødvendig samfunnsmessig produksjon,
572 industriell utvikling og langsiktig verdiskaping er forutsetninger for et
573 bærekraftig nullutslippssamfunn. Dette må gå foran kortsiktig finansiell
574 spekulasjon. SV mener naturressursene skal være i fellesskapets eie og bidra til
575 verdiskaping i hele landet. SV vil bruke politiske virkemidler for å hindre
576 utflagging av viktig industri som har en plass i nullutslippssamfunnet. Fremfor å
577 være en ren råvareeksportør, må målet være at Norge skal videreforedle
578 produkter til det beste for verden. Et viktig mål med næringspolitikken må være
579 å støtte utvikling av produkter og tjenester samfunnet har et særlig behov for, for
580 eksempel gode klimaløsninger. Næringspolitikken kan derfor ikke være
581 næringsnøytral.
- 582 • *Kunnskap og kompetanse:* Forpliktende samarbeid mellom fagbevegelsen,
583 næringslivet og myndighetene har gitt et høyt lønnsnivå og små lønnsforskjeller.
584 Det forutsetter at arbeidskraften har en kompetanse som gjør den attraktiv, og
585 tvinger bedriftene til høy produktivitet. Dette er et viktig konkurransefortrinn for
586 næringslivet i Norge, som næringspolitikken må forsterke.
- 587 • *Økologisk og sosial bærekraft:* Næringslivet skal høste av ressursene innenfor
588 naturens tåleevne, slik at fornybare ressurser opprettholdes, klimautslipp
589 reduseres kraftig og naturmangfoldet bevares. Næringslivet skal tilby faste
590 stillinger med et godt lønnsnivå og et godt arbeidsmiljø.
- 591 • *En desentralisert næringsstruktur:* Levedyktige og varierte arbeidsplasser må
592 finnes der folk bor. Sterke lokalsamfunn vil gi bedre utnytting av
593 naturressursene. Nærheten til ressursene gir høyere kvalitet, mindre sløsing,
594 flere arbeidsplasser og mer demokratisk kontroll. Det betyr blant annet å satse
595 videre på den varierte bruksstrukturen innen landbruk og fiskeri, industri og
596 tjenesteproduksjon samt kultur og reiseliv i distriktene.

597 SV ønsker en variert næringsstruktur. Dette bidrar til større verdiskaping, mindre
598 sårbarhet for konjunkturedringer og flere trygge arbeidsplasser. Vi vil legge til rette for

599 utvikling av et allsidig næringsliv som kan sikre velferd og sysselsetting også etter
600 oljealderen.

601 Fisk og andre marine ressurser, dyrka jord, skog, vannkraft og vindenergi er Norges
602 viktigste fornybare naturressurser. Primærnæringene er bærebjelken i mange
603 lokalsamfunn og garantisten for matsikkerhet. Samtidig er disse næringene en stor kilde
604 til forurensning og utslipp av klimagasser. SV vil se norsk landbruk i en global
605 sammenheng og arbeide for at næringen i større grad produserer sunn, økologisk mat
606 bygd på egne ressurser. Landbruket er presset fra mange hold, og antall sysselsatte har
607 gått dramatisk tilbake de siste årene. SV ønsker en inntektsopptopping i landbruket.

608 Havbruksnæringen må gjøres økologisk bærekraftig.

609 Et landbruk basert på etisk dyrehold er selvsagt for SV.

610 **Teknologisk revolusjon**

611 Et høyt velferds- og utdanningsnivå i befolkningen og en sterk fagbevegelse gir Norge
612 store fortrinn i utvikling og bruk av ny teknologi. Små lønnsforskjeller gjør det mer
613 lønnsomt med digitalisering, automatisering, kompetanseutvikling og andre tiltak som
614 øker produktiviteten. Arbeidskraft og kompetanse utnyttes bedre. Store forskjeller gir
615 ikke bare et urettferdig samfunn, men svekker også Norges evne til nyskaping og bred
616 anvendelse av teknologiske muligheter.

617 SV vil arbeide sammen med fagbevegelsen og miljøbevegelsen for å bruke kunnskap og
618 teknologi til å løse samfunnets største utfordringer. Vi vil fremme teknologiske løsninger
619 som bidrar til sosial og miljømessig bærekraft og legger grunnlaget for en fortsatt
620 velferdsutvikling.

621 Overgangen til et fornybart Norge vil kreve en bred satsing på forskning og utvikling
622 innenfor blant annet miljøteknologi og næringer basert på fornybare ressurser. SV vil
623 arbeide for å redusere investeringene i petroleumsindustrien og legge til rette for at
624 verdensledende kompetanse fra denne industrien tas i bruk for å utvikle fornybare
625 næringer. En kraftig økning i støtten til utvikling og omstilling må kombineres med
626 miljøavgifter, strengere utslippskrav og nye teknologiske standarder.

627 Norge har en teknologisk ledende industri med høy miljøstandard. SV vil videreutvikle
628 industrien som en del av klimaløsningen og for å sikre sysselsetting, verdiskaping og
629 eksportinntekter. SV vil anvende deler av vår store fornybare kraftproduksjon som et
630 langsiktig fortrinn kombinert med økte miljøkrav og støtte til innovasjon.

631 Tjenestesektorens andel av sysselsetting og verdiskaping er i vekst. Denne sektoren
632 omfatter et vidt spekter av næringer som stiller store og varierte krav til utdanning og
633 kompetanse. SV vil satse på digitalisering, kompetanseutvikling og tjenesteinnovasjon.
634 Sektoren har arbeidsforhold som må bli langt bedre. SV støtter fagbevegelsens kamp
635 mot sosial dumping og for å løfte tjenesteyrker med lave inntektsnivå. Kraftmarkedet
636 må styres politisk, og industrien sikres kraft.

637 Utviklingen i dag går mot at det legges flere begrensninger på allmennhetens bruk av
638 åndsverk, uten at opphavspersonene får bedre betalt. SV vil arbeide for en
639 informasjonsallmenning der intellektuelle produkter kan deles til ikke kommersielle
640 formål gjennom åpen tilgang, fri programvare og annen deling. SV går mot tekniske
641 restriksjoner som begrenser bruken av opphavsrettslig materiale mer enn det som er
642 lovfestet.

643 Samtidig må opphavspersonenes rettigheter sikres, og det må etableres ordninger som
644 gjør at en større andel av fortjenesten tilfaller opphavspersonene på bekostning av
645 kommersielle aktører.

646 Etter SVs mening bør det være en menneskerett å ha tilgang til informasjon. Det
647 inkluderer tilgang til internett og digitale informasjonsressurser. Informasjon og
648 kunnskap som vare har den verdien at den ikke svekkes gjennom deling, men at deling
649 kan være med å utvikle ny kunnskap.

650 Skal vi beholde folkelig oppslutning rundt velferdsstaten må vi effektivisere
651 sakshåndtering på alle plan i offentlig sektor. SV vil jobbe for en digital revolusjon i
652 offentlig sektor med sikte på å erstatte papirbasert arbeidsflyt. Dette vil drastisk
653 forbedre kommunikasjonen mellom offentlige enheter og ikke minst til innbyggerne

654 Statlig eierskap har spilt en viktig rolle i utviklingen av norsk næringsliv, og statens
655 eierskap i energisektoren har vært avgjørende for norsk industriutvikling. Det statlige
656 eierskapet må videreutvikles og tilpasses nye utfordringer. Statlig eierskap skal sikre
657 kontroll over naturressurser og infrastruktur og bidra til å hindre utflytting av
658 nøkkelkompetanse. Det bør også bidra til å utvikle nye nøkkelområder i et
659 framtidsrettet næringsliv.

660 **Kunnskap og forskning**

661 Kunnskap er kilde til innsikt, dannelses, verdiskaping og maktutjevning. Vi vokser som
662 land og som mennesker ved å vite og forstå mer. Norges viktigste formue er menneskers
663 kunnskaper og arbeidsevne. SV vil derfor satse på utdanning og opplæring, utvikling og
664 forskning. Dette er sentrale investeringer i utvikling av næringsliv og offentlig sektor.

665 SV prioriterer barnehage og skoler med høy kvalitet, rom for alle og kompetente ansatte.
666 Det er viktig for alle barn å få utvikle sine evner og talent. Ved siden av å tilegne seg
667 teoretiske og faglige perspektiver og ferdigheter, vil SV at barn og unge skal få utfolde
668 seg kreativt, kunne tenke kritisk og samarbeide med andre mennesker.

669 Kvaliteten på fagutdanningen er helt sentral for et konkurransedyktig næringsliv i
670 Norge. Det er en sentral samfunnsoppgave å sørge for at alle får muligheten til å fullføre
671 videregående opplæring. Dette inkluderer læreplasser på yrkesfag. SV vil systematisk
672 jobbe for å heve statusen til fagutdanningen for å sikre rekruttering og redusere status-
673 og identitetsforskjeller mellom akademisk og praktisk utdanning.

674 SV går inn for en variert og helhetlig skoledag som kombinerer fag, fysisk aktivitet, mat
675 og andre praktiske, sosiale og estetiske aktiviteter. Frafall i opplæring må bekjempes

676 med tidlig innsats, tydelige forventninger og tettere oppfølging. En mer praktisk skole
677 med flere, kompetente ansatte, en styrket lærlingordning i tett samarbeid med
678 næringsliv og offentlig sektor og sikring av alternative utdanningsveier er viktig.

679 Grunnforskning er viktig for å styrke vår forståelse av oss sjøl og verden, for å utvikle
680 samfunnet videre og danner grunnlaget for framtidig verdiskaping. SV vil sikre at det er
681 tilstrekkelige ressurser til grunnforskning. Prinsippet om forskningens frihet må vernes.
682 Samtidig ønsker SV at det skal forskes mer på de viktigste utfordringene for samfunnet,
683 for eksempel klimaspørsmål og utvikling av velferdsstaten. Dette må gjenspeiles i
684 forskningspolitikken.

685 Universitets- og høyskolesektoren har en viktig rolle i samfunnet. Den skal gi lik rett til
686 utdanning, arbeidskraft som samfunnet trenger, og bidrag til kunnskapsbasert offentlig
687 debatt. Universiteter og høyskoler må være offentlig finansiert og bygge på et bredt
688 kunnskaps- og læringssyn. Studenter og akademisk ansatte gjør et samfunnsnyttig
689 arbeid ved å tilegne seg og utvikle kunnskap, og må gis gode arbeids- og læringsforhold.
690 Samfunnet må legge til rette for gode boforhold og lånevilkår slik at alle sikres reelle
691 muligheter for høyere utdanning.

692 **Infrastruktur**

693 En framtidsrettet og distriktstilpasset næringspolitikk må kombineres med en satsing
694 på infrastruktur som reduserer tidsbruk og transportbehov. Det er en offentlig oppgave å
695 bidra med nødvendig infrastruktur og store investeringer, som bygging av jernbane,
696 kollektivtrafikk, veier, havner, flyplasser og infrastruktur for elektronisk
697 kommunikasjon. Dette er viktige områder for samfunnsutviklingen som må ses i
698 sammenheng med hverandre. Det krever demokratisk styring, og utbyggingen kan
699 derfor ikke overlates til markedskreftene.

700 SV mener at Staten skal ha en aktiv rolle i å fremme utvikling av fri programvare.
701 Programvare som er utviklet i offentlig regi skal tilgjengeliggjøres som fri programvare
702 slik at den videreutvikles i samarbeid og tas i bruk av hvem som helst.

703 SV mener at offentlig eierskap innen kollektivtransport er nødvendig for å sikre god
704 samhandling og gode tilbud innen transportsektoren. I tillegg mener SV det må legges
705 vekt på å utvikle tilpassede transporttilbud i tynnere befolkede områder.

4. Feminisme – frigjøring og likestilling

707 SVs mål er et samfunn der kjønn ikke begrenser folks frihet. Alle mennesker skal ha like
708 muligheter i samfunnet, uavhengig av kjønn, seksuell orientering eller kjønnsuttrykk

709 Norge er et av verdens mest likestilte land. Det er ikke tilfeldig, men skyldes den
710 innsatsen venstresiden og kvinnebevegelsen i Norge har lagt ned gjennom mer enn
711 hundre år. Kvinner i Norge har i dag rettigheter og muligheter de fleste kvinner i verden
712 ikke har. Men det er fortsatt langt igjen før et likestilt samfunn er oppnådd.

713 SV er et feministisk parti. Det betyr at vi erkjenner at kvinner undertrykkes politisk,
714 sosialt og økonomisk – og at vi vil gjøre noe med det. Kvinner er underrepresentert i
715 maktposisjoner, kvinner eier mindre og tjener mindre enn menn. Det skyldes
716 maktstrukturer i samfunnet som holdes oppe av tradisjon, kultur og økonomi. SV er
717 tilhenger av å ta i bruk radikale virkemidler for å endre strukturene som opprettholder
718 kjønnsmakten i samfunnet, herunder kvotering av kvinner til maktposisjoner.

719 Norge har et av Europas mest kjønnsdelte arbeidsmarkeder. Samtidig har tradisjonelle
720 kvinneyrker vesentlig lavere status og lønn enn tradisjonelle mannsyrker. Kvinner
721 tjener i gjennomsnitt mindre enn menn, jobber oftere deltid og er oftere ansatt i
722 midlertidige stillinger. Mange kvinner er økonomisk avhengige av partneren sin. I
723 tillegg gjør kvinner fortsatt de fleste ulønnede oppgavene i familien.

724 Økonomisk selvstendighet er nøkkelen til kvinnefrigjøring. Kampen for likelønn og
725 lovfestet rett til heltidsarbeid må derfor være en bærebjelke i det feministiske arbeidet.

726 Arbeidslivet må legges til rette slik at det er enkelt for kvinner og menn å forene arbeid
727 og barneomsorg. Kortere arbeidsdag må være ett mål i dette arbeidet. Samtidig må
728 omsorgen for barn fordeles likere mellom mødre og fedre. Menns rett til permisjon må
729 styrkes, og samfunn og arbeidsliv må endres slik at både menn og kvinner tar del i
730 omsorgen for barn. SV vil arbeide for permisjonsordninger og andre velferdstiltak som
731 bidrar til økt likestilling i familien.

732 En inkluderende feminisme tar innover seg flere perspektiver. Kjønn, funksjonsnivå,
733 klassesilhørighet, rasisme eller diskriminering på grunn av seksuell legning, innebærer
734 ulike former for undertrykking, som ofte krysser og forsterker hverandre. Kvinner med
735 innvandrerbakgrunn står ofte i en særskilt vanskelig situasjon sammenlignet med
736 majoritetsbefolkningen. Det viktigste er at det legges til rette for at kvinner med
737 innvandrerbakgrunn oppnår økonomisk selvstendighet slik at de kan ta egne valg. I
738 dette arbeidet er det nødvendig med særskilte ordninger som øker sysselsettingen blant
739 kvinner med innvandrerbakgrunn, men det er også viktig å ta innover seg at det i tillegg
740 finnes utfordringer som ikke like ofte er tilstede hos andre kvinner.

741 Kvinner er overrepresentert blant verdens fattige. I mange land foregår fortsatt en
742 systematisk, formell diskriminering av kvinner. Mange kvinner har ikke makt og

743 myndighet over egen kropp og seksualitet, og får ikke muligheten til arbeid og
744 utdanning. Samtidig vet vi at kvinnene ofte er nøkkelen til utvikling i fattige land. SV
745 vil styrke kvinners rettigheter i internasjonal politikk.

746 Kjønsrollene som gutter og jenter vokser opp med, er en viktig del av grunnlaget for
747 kjønnsmakten i samfunnet. Skolen og barnehagen må bidra til å bryte ned disse
748 kjønnsrollene. For SV er målet å bli kvitt alle forventninger og fordommer basert på
749 kjønn fordi de stenger for menneskers livsutfoldelse og frihet. Økt vekt på utseende og
750 kropp rammer spesielt unge jenter, men virker begrensende på alle mennesker.
751 Forventninger knyttet til kropp og utseende bidrar til usikkerhet, ufrihet og kjøpepress.
752 En egen skjønnhetsindustri tjener enorme summer på kosmetiske operasjoner og
753 skjønnhetsprodukter. SV vil bekjempe dette skjønnhetstyranniet.

754 Det mest ekstreme utslaget av maktforholdet mellom menn og kvinner kommer til
755 uttrykk gjennom menns vold mot kvinner. Dette er et alvorlig samfunnsproblem i vårt
756 land og internasjonalt. Vold mot kvinner og barn brukes systematisk som våpen i
757 konflikter. I Norge ser vi at nåværende eller tidligere partnere ofte begår
758 voldshandlingene. Det må en langt større og mer systematisk innsats til fra samfunnets
759 side for å bekjempe denne volden. På samme måte må seksuell trakassering av kvinner
760 ses som et samfunnsproblem, og ikke som et problem for den enkelte kvinne.

761 Prostitusjon er et uttrykk for maktforhold som gjør menneskers kropp og seksualitet til
762 en salgsvare, samt en tung drivkraft for menneskehandel.

763 Menneskehandel er blitt en milliardindustri på linje med våpenhandel og
764 narkotikaomsetning. Det er en trussel mot menneskeverdet når kroppen blir redusert til
765 en vare som kan kjøpes for penger. Derfor arbeider SV mot porno, prostitusjon og
766 strippeklubber. SV vil bekjempe alle former for overgrep og alt annet misbruk av barn.

767 SV vil bekjempe all diskriminering, vold og trakassering på grunnlag av seksuell
768 orientering og kjønnsuttrykk. Lesbiske, homofile, bifile og transpersoner skal ha de
769 samme rettighetene og mulighetene som mennesker med heterofil orientering. SV krever
770 at det åpnes for et tredje kjønn og sier nei til tvangssterilisering av transpersoner som
771 ønsker å endre juridisk kjønn. Norge må være en pådriver i det internasjonale arbeidet
772 for å styrke rettighetene og bedre livsvilkårene for lesbiske, homofile, bifile og
773 transpersoner.

5. Global rettferdighet

775 Verden har ressurser nok til at alle mennesker kan leve godt, men disse er grovt
776 urettferdig fordelt. For å få en rettferdig og fredelig verden trengs en radikal omfordeling
777 av makt og ressurser, en energibruk som ikke skaper farlige klimaendringer og en
778 økonomi underlagt demokratisk styring.

779 Motkreftene mot demokratisering og utjevning er sterke. Endring er bare mulig gjennom
780 politisk og faglig organisering, og solidarisk kamp på nasjonalt og globalt nivå.

781 En tøylesløs kapitalisme er verken økologisk, økonomisk eller sosialt bærekraftig, og gir
782 sterk maktkonsentrasjon hos store, transnasjonale konserner. Økonomisk makt samlet
783 på få hender er en trussel mot reelt demokrati. Konsentrasjon av privat eierskap til
784 kapital er kilden til mye av forskjellene i samfunnet. Det er derfor nødvendig å finne
785 former for samfunnsmessig styring som setter strengere rammer for kapital og
786 ressursforvaltning på viktige områder, og som gir mer demokrati.

787 Konsekvensen av den nye økonomiske verdensordenen er en massiv forskjellsutvikling.
788 Forskjellene øker på flere nivå i verdenssamfunnet – mellom fattige og rike land, mellom
789 fattige og rike i rike land, og mellom fattige og rike i fattige land.

790 Opphevingen av økonomiske reguleringer for kapitalen har åpnet for en omfattende
791 global omstrukturering av produksjonen. Store deler av industriproduksjonen i de rike
792 landene er blitt flyttet til land med billigere arbeidskraft. De multinasjonale selskapene
793 har gått i spissen for denne utviklingen, og et relativt lite antall selskaper dominerer nå
794 store deler av internasjonal økonomi. Kamp om å tiltrekke seg investeringer, sammen
795 med manglende politisk regulering, gjør at disse selskapene langt på vei kan diktere
796 politikkenes handlingsrom i ulike land.

797 Verden er i endring. USA får konkurranse av Kina som den dominerende økonomiske
798 stormakt, og store land i Asia, Amerika og Afrika spiller en sterkere rolle i internasjonal
799 økonomi. Nye globale maktforhold skaper ikke automatisk en mer rettferdig verden.
800 Enorme forskjeller mellom rike og fattige land, og internt i det enkelte land,
801 vanskeliggjør omstilling til et økologisk og sosialt bærekraftig samfunn. Selv om mange
802 kommer seg ut av fattigdom, består store forskjeller og utbytting. Maktforholdene i
803 internasjonal økonomi sender kapitalstrømmer fra sør til nord, og skaper mer
804 urettferdighet.

805 EU preges av massearbeidsledighet, fattigdom og kollaps i tilliten til det politiske
806 systemet. I mangel på gode, demokratiske alternativer vender folk seg i stadig større
807 grad til høyreekstreme og ekstreme religiøse grupper. Den beste medisinen mot Europas
808 økende ekstremisme er politiske løsninger som sikrer verdige liv og trygge jobber for folk
809 flest. Ved siden av å jobbe for å løse den sosiale krisa er Europa nødt til å samarbeide
810 tett for å følge opp den trusselen som ekstremismen utgjør

811 **Demokratisering av internasjonal økonomi**

812 En tøffere global kapitalisme nødvendiggjør en styrking av motkreftene. For å skape
813 rettferdig fordeling av makt og ressurser og hindre miljøproblemer må markeder styres
814 og økonomien demokratiseres. Arbeidstakeres rettigheter må forsvares mot presset fra
815 internasjonal konkurranse. Miljøet må forsvares gjennom å sikre at forurensere må
816 betale for all forurensing og gjennom forbud mot farlige utslipp. Subsidier og
817 innkjøpsregler knyttet til miljøvarer må ikke bli hindret av handelsregelverk. Rettferdig
818 fordeling må sikres gjennom globale skatter og en konsekvent politikk for utvikling.

819 Slike hensyn er viktige for mennesker over hele verden. De må gå foran hensynet til
820 profitt og særinteressene til stormaktene. SVs mål er internasjonale økonomiske
821 institusjoner og regler som sikrer rettferdig fordeling, arbeiderers rettigheter og et
822 bærekraftig miljø.

823 SV ønsker et styrket og mer demokratisk FN og at flere internasjonale avgjørelser flyttes
824 til organer i FN-regi. Strukturelle reformer i utviklingsland, tvunget fram av
825 internasjonale organisasjoner som IMF, Verdensbanken og WTO som betingelser for
826 økonomisk utvikling, bidrar til å befeste makten til multinasjonale konserner på
827 bekostning av fattige land. Bi- og multilaterale handelsavtaler framforhandles ofte i
828 hemmelighet og kan inneholde betingelser som reduserer staters mulighet til å beskytte
829 miljø, arbeidstakerrettigheter og offentlig velferd. Disse systemene truer ikke bare
830 maktfordeling og solidaritet mellom rike og fattige land, de truer også enkelte staters
831 mulighet til nasjonal suverenitet og råderett over egen utvikling. Skal makten til de
832 globale konsernene utfordres, kreves en global motmakt. Det må skje gjennom
833 fagorganisering, internasjonalt faglig samarbeid og en mobilisering for politisk styring
834 av kapitalen både på nasjonalt og internasjonalt nivå.

835 **Omfordeling av makt og ressurser globalt**

836 I dag går de store pengestrømmene fra de fattige til de rike. De store og økende
837 forskjellene mellom rike og fattige må bekjempes både mellom land og innad i land. For
838 å skape bærekraftig utvikling og global omfordeling trengs store endringer i verdens
839 økonomiske strukturer. Åpenhet om internasjonale pengestrømmer er en forutsetning
840 for å stoppe ulovlig kapitalflukt ut av fattige land, som i omfang er mange ganger større
841 enn utviklingsbistanden. Skatteparadis må bekjempes, og selskapene må pålegges å
842 rapportere investeringer, virksomhet, inntekter og skatt for hvert land de opererer i.

843 For å støtte arbeidet for en mer rettferdig økonomisk verdensorden vil SV arbeide for
844 handelsregler som gir utviklingslandene politisk handlingsrom og som ivaretar
845 interessene til landenes befolkning. SV vil arbeide mot handelsavtaler med
846 investeringsbeskyttelse som gir private selskaper og utenlandske investorer mulighet til
847 å saksøke stater for tapt fortjeneste grunnet politiske vedtak. Slike avtaler innskrenker
848 landenes politiske handlingsrom og utfordrer grunnleggende demokratiske prinsipper.
849 Handelsreglene må ikke frata fattige land virkemidler som har vært sentrale i vår egen
850 utvikling, som konsesjonsregler, heimfallsrett, krav til lokalt innhold ved investeringer
851 og mulighet til å subsidiere og tollbeskytte egne næringer. Det er særlig viktig at

852 landene får muligheten til å bygge opp et mer variert næringsliv med mer avansert vare-
853 og tjenesteproduksjon, der arbeidstakernes rettigheter er ivaretatt. Lokal
854 matproduksjon må kunne skjermes mot å bli utkonkurrert av subsidierte
855 landbruksprodukter fra rike land. Et utviklingsfremmende handelssystem må også
856 redusere transport, for å ivareta miljøhensyn og smittevern.

857 Stor gjeldsbyrde skaper avhengighet og skeive maktforhold mellom låntaker og utlåner.
858 Det trengs internasjonale prinsipper for ansvarlig långiving og låntaking som kan
859 hindre nye gjeldsfeller. Illegitim gjeld må slettes.

860 SV jobber for en strengere regulering av finansnæringen både ute og hjemme. Mangelen
861 på internasjonal regulering av finansnæringen fører til at velferden i mange fattige land
862 blir truet i kampen mot interessene til internasjonale spekulanter. SV arbeider for å
863 etablere internasjonale skatter på finanstransaksjoner og transport som kan bidra til
864 finansiering av utvikling og klimatiltak i fattige land. Norge må bli et foregangsland ved
865 selv å innføre slike skatter og avgifter.

866 Utviklingsbistanden fra rike land må økes, og innrettes på en måte som kan bidra til å
867 øke de nasjonale inntektene slik at bistanden på sikt blir overflødig. Både stat-til-stat
868 bistand og bistand til multilaterale organisasjoner og sivilt samfunn må brukes på en
869 måte som bidrar til bærekraftig utvikling og styrking av demokratiet i mottakerlandene.
870 Støtte til klimatiltak må komme i tillegg til eksisterende bistand.

871 **Internasjonale miljø- og klimautfordringer**

872 SVs mål er et økologisk, økonomisk og sosialt bærekraftig samfunn. Det er et samfunn
873 der makt og ressurser er rettferdig fordelt, der konflikter løses fredelig og der naturen
874 ikke overbelastes.

875 Det er fullt mulig å skape et slikt samfunn, men det krever dyptgripende endringer i
876 måten vi organiserer samfunnet på.

877 Naturen skal tas vare på fordi vi som mennesker er avhengig av den, men også fordi den
878 har verdi i seg selv. Et rikt naturmangfold er vår viktigste ressurs og sikrer oss mat,
879 medisiner, materialer og livskvalitet.

880 Naturressursene er begrensede ressurser som må sette rammene for all økonomisk
881 aktivitet. Jordas ressursgrunnlag trues nå av et økonomisk system som ikke tar hensyn
882 til miljøet. Kapitalismens tvang til vekst ødelegger ressursgrunnlaget og overbelaster
883 naturen, samtidig som den reduserer menneskene til forbrukere. Kostnadene ved
884 ødelegging av menneskenes livsgrunnlag blir ikke tatt med i de økonomiske aktørenes
885 regnskaper, men blir betalt av de fattige og marginaliserte, og skjøvet over på framtidige
886 generasjoner. Skal vi løse klimaproblemene og bevare artsmangfoldet, kreves det en
887 fundamental omlegging der økologiske grenser og hensynet til mennesker og miljøet er
888 styrende for økonomien.

889 Skal vi få til denne omleggingen, er det helt nødvendig å forstå hvordan makt og
890 økonomiske ressurser henger sammen. Sterke krefter tjener på miljøproblemene. Det

891 rike mindretallet som tjener på dagens forurensende og fossile økonomiske system,
892 utgjør en alvorlig motkraft til de miljøvennlige løsningene som vil komme flertallet til
893 gode. Økt demokratisk kontroll over økonomien er derfor en forutsetning for å oppnå
894 reelle endringer i retning et økologisk bærekraftig samfunn.

895 Klimaendringer er sammen med global fattigdom og skjev fordeling den største
896 utfordringen menneskeheten står overfor. Menneskelig aktivitet har økt andelen
897 klimagasser i atmosfæren med over en tredel. Det betyr at havet stiger, at sult som følge
898 av tørke vil sende millioner av mennesker på flukt, at tusenvis av arter vil forsvinne og
899 at enorme verdier ødelegges.

900 En global temperaturøkning er allerede i gang. Vi må hindre at temperaturøkningen på
901 jorda overstiger to grader fra førindustrielt nivå dersom vi skal unngå alvorlige,
902 uopprettelige skader på mennesker og miljø. Det krever at de globale utslippene av
903 klimagasser reduseres drastisk og at hensynet til klimaet må gjennomsyre alle
904 beslutninger.

905 Det er en fundamental motsetning mellom klodens behov og den markedsorienterte
906 ideologien. Klimaet og miljøet krever at vi dramatisk begrenser vår rovdrift på
907 naturressursene.

908 Ingen av jordas innbyggere har større rett enn andre til å slippe ut klimagasser i
909 atmosfæren. Men den rike delen av verden har stått for mye større klimautslipp enn
910 mennesker i fattige land, samtidig som det er folk i fattige land som rammes hardest av
911 klimaendringene. Dette gjør at rike land står i en klimagjeld til fattige land. De rike
912 landene må derfor ta ansvar både for å kutte sine egne utslipp og for å finansiere
913 utslippskutt og klimatilpasning i den fattige delen av verden. Utviklingsland må også få
914 muligheten til å øke sin velferd, men uten å belaste miljøet slik Vesten har gjort. Først
915 da kan vi skape klimarettferdighet.

916 Verdens matproduksjon må sikres mot overbeskatning av ressurser og et industrielt
917 fiskeri og landbruk som overforbruker naturressursene. SV mener at matproduksjonen
918 må ta vare på det biologiske mangfoldet, bidra til mindre transport av mat og begrense
919 klimautslippene. Prinsippet om matsuverenitet må legges til grunn, slik at land på en
920 demokratisk måte kan utforme landbrukspolitikken så den sikrer mat til landets egen
921 befolkning. For å sikre matproduksjonen må dyrkbar jord vernes mot utbygging.

922 Det trengs en omfattende omprioritering av verdens ressurser for å nå målet om et
923 bærekraftig samfunn. Et mer demokratisk samfunn med sterkere politisk styring av
924 økonomien er derfor nødvendig for å løse miljøproblemene. De store pengene og de kloke
925 hodene må brukes til forskning og teknologiutvikling som styrer samfunnet i økologisk
926 retning. Samfunnsplanleggingen må styrkes slik at viktige sektorer som transport,
927 industri og landbruk tar hensyn til miljøet. Da må makt flyttes fra store selskaper og
928 over til demokratiske organer som kan ta beslutninger til beste for mennesker og miljø.
929 Slik henger miljøkampen nøye sammen med kampen for utjamning og demokrati.

930 **En fredelig verden**

931 Vi ønsker en verden der det finnes internasjonale regler og institusjoner for å sikre fred
932 og sikkerhet, samtidig som flest mulig avgjørelser tas nært folk for å sikre demokrati og
933 folkestyre. SVs internasjonale arbeid er forankret i fredsbevegelsen,
934 menneskerettighetsbevegelser og arbeiderbevegelsen.

935 Til tross for viktige framskritt tar krig og væpnet vold livet av mange mennesker hvert
936 år, særlig fattige mennesker i fattige land, og stormaktenes atomarsenal kan fortsatt
937 utrydde livet på jorda mange ganger. Bruddene på internasjonal lov og rett er fortsatt
938 mange, og fattigdom og utbytting er en viktig årsak til konflikt. NATO er med på å sikre
939 at de rikeste landene kan ta i bruk både økonomiske og militære virkemidler for å
940 ivareta sine interesser.

941 I dag er USA en dominerende supermakt, men også regionale stormakter spiller en
942 tyngre internasjonal rolle. Klima, fordeling og fred står fram som tre globale
943 utfordringer som er tett vevet sammen.

944 Terrorismens mål er å skape frykt og utrygghet, og utøves både i statlig og ikke-statlig
945 regi. Uansett årsak kan terrorisme aldri forsvares. Innenfor de rammene som hensyn til
946 demokratisk kontroll, menneskerettigheter og personvern setter, vil SV støtte
947 nødvendige beredskapstiltak mot terroraksjoner. Vi kan bare få en langsiktig løsning på
948 utfordringen fra ulike former for terror dersom vi bekjemper de faktorene som skaper
949 grunnlag for ekstremisme og terrorisme.

950 Verdens atomvåpenarsenaler utgjør en stor trussel mot fred og sikkerhet, og spredning
951 av atomvåpen kan få katastrofale konsekvenser. SV vil derfor arbeide for en
952 internasjonal konvensjon som forbyr atomvåpen, og for full atomnedrustning. Norge bør
953 søke samarbeid med andre land som arbeider for et forbud mot atomvåpen. SV vil sikre
954 at forbudet mot produksjon, bruk og handel med landminer, klasevåpen, kjemiske og
955 biologiske våpen overholdes og styrkes. Det må innføres et internasjonalt forbud mot
956 bruk av utarmet uran i våpen.

957 SV er et fredsparti. SVs utgangspunkt er at konflikter skal bli løst med ikke-voldelige
958 midler.

959 SV tar avstand fra all bruk av militærmakt som ikke er hjemlet i FN-pakten. 2000-
960 tallets invasjoner i Irak og Afghanistan har vist de katastrofale konsekvensene slik bruk
961 av militærmakt kan få. SV støtter okkuperte land og undertrykte folk i deres kamp for
962 frihet og demokrati.

963 Konflikt innad i land og væpnet vold tar livet av langt flere mennesker enn krig mellom
964 land. FN må engasjere seg langt sterkere i disse konfliktene. Utvikling, forebygging og
965 rettferdige og langsiktige fredsprosesser kan bidra til å hindre krig og starte en fredelig
966 utvikling.

967 SV vil styrke menneskerettigheter, internasjonale avtaler og institusjoner som forvalter
968 dem. Vi vil ha sterkere sanksjonsmuligheter for å sikre disse. SV åpner for å bruke

969 boikott og sanksjoner i situasjoner hvor andre diplomatiske, politiske og mellomfolkelige
970 virkemidler har vist seg utilstrekkelige.

971 **Internasjonal organisering**

972 I møte med klimakrisa, verdens fattigdom og brudd på menneskerettigheter ser vi et
973 stort behov for internasjonalt samarbeid basert på forpliktende avtaler mellom land.

974 Den globale miljøforvaltningen er fragmentert og svak. SV arbeider for å styrke det
975 internasjonale miljøarbeidet slik at verdenssamfunnet kan settes i stand til i fellesskap
976 å løse de globale miljøutfordringene, som farlige klimaendringer og masseutryddelse av
977 plante- og dyrearter.

978 Globale utfordringer som klimaendringer, menneskerettighetsbrudd, skeivfordeling og
979 fattigdom, krig og konflikt må møtes med både styrking av demokrati og folkestyre
980 innad i hvert enkelt land, og med forpliktende internasjonalt samarbeid.
981 Genèvekonvensjonene og FNs menneskerettighetserklæring er eksempler på gode
982 overnasjonale regler som, på tross av sine mangler, beskytter friheten til enkeltindivider
983 og dermed er med på å styrke folks fundamentale demokratiske rettigheter. Slike
984 ordninger er nødvendige for å få til effektive tiltak raskt nok for å imøtegå noen av vår
985 tids største utfordringer.

986 SV stiller seg derimot skeptisk til overstatlighet der denne trekker beslutninger lenger
987 bort fra befolkningen og dermed svekker deres demokratiske rettigheter. Dette gjelder
988 blant annet EUs overnasjonalitet, der beslutninger av avgjørende betydning for de
989 enkelte lands samfunnsorganisering tas lengst mulig unna folket. Overnasjonale
990 ordninger av denne art er et dobbelt onde; folkestyret svekkes og blir erstattet med en
991 nyliberalistisk økonomisk orden som verken er demokratisk eller forenlig med
992 sosialismens mål og verdier.

993 **Norsk utenriks- og sikkerhetspolitikk**

994 SV mener norsk utenriks- og sikkerhetspolitikk må bygge på to perspektiver:

- 995 • En klar stemme for global rettferdighet, løsning på klimaproblemene,
996 nedrustning, fredelig konfliktløsning og demokrati.
- 997 • Ansvar for egen sikkerhet i våre nærområder.

998 Norges internasjonale stemme må styres av hva som kan sikre global rettferdighet, også
999 der dette kommer i konflikt med norsk egeninteresse. Det viktigste for en fredeligere
1000 verden er å forebygge konflikter og redusere fattigdom og forskjeller. SV mener at Norge
1001 skal fortsette å spille en meglerrolle i konflikter der det er ønsket. Norge skal
1002 kjennetegnes av vår satsing på diplomatiske, økonomiske og politiske virkemidler i møte
1003 med krig og konflikt. Vi skal være en pådriver for menneskerettigheter og arbeide for
1004 nedrustning. Norge må være en sterk stemme internasjonalt for å motarbeide at den
1005 sterkeste rett skal gjelde og at de rikeste statene og selskapene skal kunne diktere den
1006 globale utviklingen.

1007 Norge må arbeide for å styrke internasjonale spilleregler. Vi må også være beredt til på
1008 egen hånd å innføre regler vi kjemper for internasjonalt, for eksempel når det gjelder
1009 økonomi, våpen og klima. Det er i vår egeninteresse å forbedre internasjonale
1010 spilleregler, og det er svært viktig for å hindre krig, urettferdighet og klimaproblemer.

1011 Norges rolle i verden består av mer enn vår uttalte utenriks- og utviklingspolitikk.
1012 Norges fotavtrykk preges av oljefondets investeringer, norske selskapers virksomhet i
1013 andre land og sterke eksportinteresser. Det trengs en langt mer politisk styring av
1014 norske investeringer og norsk eksport, for at disse ikke skal være i strid med hensynet
1015 til utvikling og miljø. Statlige selskaper må pålegges strenge krav til sin virksomhet i
1016 utlandet. Eksportinteressene må ikke gå foran fattige lands behov for politisk
1017 handlingsrom i internasjonale handelsforhandlinger. SVs mål er en samstemt norsk
1018 politikk for fred og utvikling.

1019 Pensjonsfondet (SPU) gjør Norge til en stor finansiell aktør globalt. De etiske
1020 retningslinjene har vært viktige for å sette en stopper for at Norge gjennom oljefondet
1021 bidrar til alvorlig miljødeleggelse, barnarbeid eller opprustningskappløp. Men det er
1022 mulig å bruke fondet langt mer aktivt for å fremme fred, utvikling og miljø verden over,
1023 og SV mener vi har en plikt til å ta denne muligheten i bruk. Fondet må brukes aktivt
1024 for å påvirke konserner, pensjonsfond, andre investorer og regjeringer.

1025 Pensjonsfondets investeringer bør brukes til direkte investeringer for miljø og utvikling i
1026 fattige land. Slike investeringer bør særlig settes inn i land som respekterer
1027 demokratiske rettigheter, urfolksrettigheter, kvinners rettigheter og faglige rettigheter.
1028 Slik kan utviklingsland bli mindre avhengig av lån fra IMF og Verdensbanken som
1029 stiller krav om å føre en markedsliberal, miljødeleggende og fattigdomsskapende
1030 politikk. For framtidige generasjoner er løsning av klimakrisa og globale
1031 fattigdomsproblemer avgjørende i seg selv, men også en forutsetning for at fondet kan
1032 ivareta sine økonomiske forpliktelser.

1033 EUs markedsliberalisme innebærer en systematisk styrking av kapitalkraftene på
1034 bekostning av fagbevegelsen og andre motkrefter i Europa. EU undergraver demokratiet
1035 og svekker muligheten for folkelig deltakelse. Utenfor EU står Norge langt friere til å
1036 kjempe for global rettferdighet i solidaritet med dem som trenger det mest. SV er derfor
1037 motstandere av norsk EU-medlemskap og EØS-avtalen.

1038 Hovedoppgaven i norsk sikkerhetspolitikk er å ivareta det norske land- og sjøterritoriet
1039 og de sikkerhetsutfordringer som følger med det. Økende interesse for energi- og
1040 mineralressurser, blant annet fra et styrket Øst-Asia, og de spesielt sterke
1041 klimaendringene i nord gjør Nordområdene viktigere og potensielt mer konfliktfylt.
1042 Norge må videreutvikle et godt samarbeid med Russland, våre andre naboland og
1043 landene i Arktisk råd for å forsvare et sårbart miljø, motarbeide militær opprustning og
1044 fremme fredelig sameksistens og god ressursforvaltning i Nordområdene. Det brede
1045 regionale samarbeidet må også ha som mål å styrke demokratiet og snu en negativ
1046 utvikling for menneskerettighetene i Russland.

1047 Gjennom NATO-medlemskapet er Norge del av en militær strategi som bygger på bruk
1048 av atomvåpen og åpner for offensive militære operasjoner utenfor NATOs område. Dette
1049 er trusler mot vår sikkerhet. NATO-medlemskapet og det tette bilaterale militære
1050 samarbeidet knytter oss for ensidig til USA i sikkerhetspolitikken. SV er mot norsk
1051 medlemskap i NATO. Norge bør i stedet samarbeide med de land vi har sterkest
1052 interessefelleskap med. Innen forsvar, økonomi og andre felt er det rom for en tettere
1053 nordisk politisk sammenslutning. Det vil også styrke den nordiske stemmen
1054 internasjonalt.

1055 Det norske forsvarets viktigste oppgave er å sørge for sikkerhet i våre nærområder. Et
1056 mer sikkerhetspolitisk uavhengig Norge må medføre endringer i hvordan vi organiserer
1057 forsvaret vårt. SV vil bidra mer til fredsbygging og utvikling i sårbare stater, verne om
1058 sivilbefolkningen og styrke respekten for grunnleggende menneskerettigheter.

1059 SV støtter norsk verneplikt som grunnlaget for et folkeforsvar. SV ønsker å begrense
1060 norsk eksport av krigsmateriell og ønsker bedre kontroll med hvor norske våpen ender
1061 opp.

1062 SV vil styrke Norges politiske bidrag til fredsbygging og utvikling i sårbare stater, til
1063 beskyttelse av sivile og respekt for de humanitære prinsippene i væpnet konflikt. Norge
1064 kan delta i fredsbevarende operasjoner med et klart FN-mandat. Slike operasjoner må
1065 være i FN-regi. SV støtter ikke norsk deltakelse i militære operasjoner på fremmed
1066 territorium som bryter med dette.

1067 Norsk deltagelse i militære operasjoner i utlandet skal bare skje etter åpen behandling i
1068 Stortinget.

Et sosialistisk folkestyre

1070 Kampen for rettferdighet og frihet for alle mennesker kan aldri avsluttes. Ingen ideologi
1071 eller samfunnsform er et mål i seg selv. SV kjemper for et sosialistisk samfunn fordi en
1072 ny samfunnsorganisering er nødvendig for å løse de store oppgavene i vår tid og sikre
1073 alle mennesker frihet og like muligheter.

1074 Et sosialistisk samfunn kan ikke utvikles på tegnebrettet, men må formes gjennom
1075 folkelig deltakelse og politisk kamp. Et sosialistisk samfunn må innebære at
1076 klasseskiller fjernes og at godene deles for å sikre økonomisk og sosial likhet, at
1077 politikken demokratiseres for å fremme folks aktive deltakelse og at ressursene eies og
1078 kontrolleres av de som arbeider eller av fellesskapet.

1079 Selv om samfunnets rikdom skapes av vanlige mennesker gjennom arbeid, er eiendom i
1080 kapitalistiske samfunn konsentrert i hendene på et mindretall. Den skeive fordelingen
1081 av eiendom fører til ulikhet og klasseskiller. Skal godene deles rettferdig, må
1082 arbeidslivet demokratiseres. SV ønsker en økonomi med arbeidereie, samvirker og
1083 selvstendig næringsvirksomhet. Men demokrati i arbeidslivet er likevel bare en
1084 forutsetning for rettferdighet. Også i en økonomi dominert av demokratiske eierformer,
1085 vil økonomiske forskjeller måtte jevnes ut av det offentlige.

1086 En sosialistisk økonomi må sikre fellesskapet råderett over samfunnets viktigste
1087 ressurser. En utvidet offentlig sektor stiller strenge krav til åpenhet, direkte folkemakt
1088 og kontinuerlig kamp mot korrupsjon og maktmisbruk.

1089 Et sosialistisk samfunn har behov for så vel sentral planlegging som
1090 markedsmekanismer. Alle skal ha rett til å påvirke økonomien, og menneskers behov
1091 skal styre produksjonen. Samfunnsmessig styring er nødvendig for å ivareta hensynet til
1092 miljøet og rettferdig fordeling av samfunnets ressurser. På en del områder er likevel et
1093 marked den beste måten å organisere forholdet mellom konsumenter og produsenter.
1094 Utjevning av økonomiske forskjeller vil gjøre at markedet i langt større grad vil
1095 reflektere ulike ønsker og behov, og ikke først og fremst ulik kjøpekraft slik som i dag.
1096 Rettferdig fordeling er en forutsetning for et velfungerende marked.

1097

Forandring er mulig

- 1098 Vår sosialistiske overbevisning bygger på at alle mennesker er like mye verdt.
1099 Klasseskiller kan erstattes av rettferdig fordeling og mer demokrati. Vår visjon er et
1100 samfunn der ingen har makt til å utnytte andre mennesker og der hensynet til miljøet
1101 settes foran profitt.
- 1102 Vi mennesker er skapere av vår egen virkelighet. Vi påvirkes og formes av det
1103 samfunnet vi lever i. Vi fødes inn i et samfunn som er fullt av normer og lover som er
1104 blitt skapt av mennesker gjennom årtusener. Samfunnet endres stadig ettersom folk
1105 påvirker det. Det gjør at folk gjennom sin bevissthet og sine aktive handlinger har
1106 forutsetninger for å skape et likestilt og solidarisk samfunn.
- 1107 Mennesket er i sin natur aktivt og produktivt. Det gjør at vi kan skape, men også løse,
1108 store felles problemer som møter menneskeheten. SV arbeider for et samfunn som gir
1109 alle muligheter til utvikling og deltakelse. Rettferdig fordeling og mangfold gir
1110 forutsetninger for at mennesker kan leve på ulike måter og utvikle sine relasjoner og
1111 skapende evner. SV arbeider for et samfunn der vi løser viktige oppgaver i fellesskap.
- 1112 Mennesker har en unik evne til solidaritet og til å sette seg inn i andres opplevelser. SV
1113 arbeider for et samfunn der vi ikke dømmes og rangeres etter kjønn, hudfarge, seksuell
1114 legning eller størrelsen på lommeboka.. Det gjør at det er selvsagt for oss å kjempe på
1115 lag med de gruppene i samfunnet som diskrimineres, undertrykkes og usynliggjøres.
- 1116 SV skal arbeide for at barns rettigheter synliggjøres og konkretiseres i utviklingen av
1117 det norske samfunnet.
- 1118 **Sterke allianser**
- 1119 For SV går arbeid i og utenfor folkevalgte organer hånd i hånd. Demokratiet utvides og
1120 fungerer best når folk flest engasjeres i politisk arbeid og har direkte innflytelse på
1121 politiske beslutninger. Folkelige demokratiske bevegelsers innflytelse på politikk er en
1122 forutsetning for et velfungerende demokrati. Det er begrenset hva et sosialistisk parti
1123 kan oppnå gjennom et parlamentarisk system alene.
- 1124 Deltakende demokrati på ulike samfunnsområder er en bærebjelke i SVs strategi for økt
1125 folkemakt.
- 1126 SV deler mange mål med store folkelige bevegelser og vil styrke båndene til bevegelser
1127 og organisasjoner. Internasjonalt vil vi være en del av brede sosiale bevegelser som
1128 mobiliserer en motmakt mot globale konserner og politiske eliter. Nasjonalt er vi et
1129 talerør inn i politikken for radikale folkelige bevegelser som vil trekke Norge mot
1130 venstre.
- 1131 SV er et feministisk parti, og en av våre viktigste allierte er derfor kvinnebevegelsen. Vi
1132 har lenge stått sammen i kampen for kvinners rettigheter og like muligheter uavhengig

1133 av kjønn. Det å organisere seg er en forutsetning for å kunne drive effektiv kvinnekamp.
1134 Det er kun når vi står sammen vi er sterke nok til å utfordre den skeive maktfordelingen
1135 mellom kjønnene. SV må fortsette å samarbeide med kvinnebevegelsen og jobbe for å
1136 styrke dens posisjon. Bare slik kan vi drive den feministiske kampen framover

1137 Kapitalkreftenes viktigste organiserte motkraft i dag er fagbevegelsen. Den sitter på
1138 maktmidler som kan utfordre kapitalkreftene, fordi den organiserer folk som gjennom
1139 sitt arbeid skaper verdiene i samfunnet. SVs samarbeid med fagbevegelsen og SVs
1140 politiske arbeid for å styrke fagbevegelsens posisjon i samfunnet er derfor avgjørende.
1141 SV vil være en drivkraft for å bygge broer og kraftfulle allianser mellom fagbevegelsen
1142 og andre sosiale bevegelser, både nasjonalt og internasjonalt.

1143 Kampen for sosialisme må først og fremst drives gjennom en massiv folkelig
1144 mobilisering, forankret i de sosiale gruppene som rammes når markedskreftene får styre
1145 fritt. Et sosialistisk parti er aldri sterkere i folkevalgte organ enn den folkelige
1146 mobiliseringen som skjer utenfor. Det er her vi henter vår styrke. Vi kjemper for et
1147 folkestyre og for sosialisme nedenfra. Et sosialistisk folkestyre kan først bli en realitet
1148 når folk selv er med på å forandre samfunnet. I kampen for sosialisme trengs ikke bare
1149 et sosialistisk parti, men en folkebevegelse. SVs sjel ligger i sosialisme nedenfra.

1150 Gjennom politisk oppslutning i valg vil SV bruke sin posisjon til å drive fram forandring.
1151 På alle nivåer kan folkevalgte organer ha stor makt, og arbeidet med å stille til valg og
1152 vinne flertall er nøkkelaktiviteten for et politisk parti. Ingen grunnleggende forandring i
1153 sosialistisk retning er mulig uten å vinne flertall i folkevalgte organer.

1154 SV vil bruke folkevalgte organer til å demokratisere økonomien og forvaltningen av våre
1155 felles naturressurser gjennom offentlig eierskap, politiske reguleringer og folkevalgt
1156 styring.

1157 SV vil samarbeide med andre partier i folkevalgte organer for å få gjennomslag for vår
1158 politikk. Posisjoner er aldri noe mål i seg selv. SV søker maktposisjoner når dette kan
1159 dreie samfunnsutviklingen mot venstre. Nasjonalt vil vi søke regjeringsmakt og flertall i
1160 Stortinget for en allianse som kan oppnå dette. Lokalt vil vi søke ulike samarbeid og
1161 konstellasjoner basert på hva som kan gi størst uttelling for vår politikk i det enkelte
1162 fylke og den enkelte kommune. SV vil internasjonalt, nasjonalt og lokalt samarbeide
1163 med sosiale bevegelser og interesseorganisasjoner som kan bidra til å styrke vår
1164 politiske gjennomslagskraft.

1165 Vi styrer samfunnsutviklingen selv. Samfunnet er skapt av mennesker og kan endres av
1166 mennesker. Sammen kan vi forandre verden og hverdagen til det bedre.